

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY ÉRTÉKELÉS

- kivonat -

2017. április

Készítette:
az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízjelző és Vízrajzi Főosztály
Vízrajzi Monitoring Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2017. április 7.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

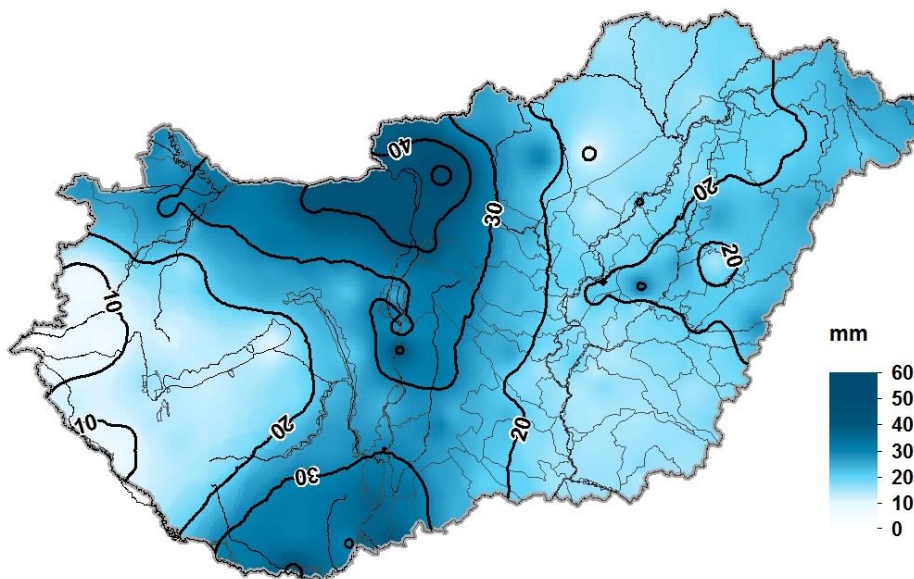
Csapadék

2017 márciusában az ország területére lehullott csapadék mennyisége 3 mm (Szentgotthárd-Farkasfa) és 52 mm (Penc) között alakult. Az országos területi átlagérték 22 mm volt, ami 8 mm-rel (mintegy 27%-kal) kevesebb a viszonyítási időszak (1971-2000) március havi átlagánál.

A március havi csapadékmennyiség az ország túlnyomó részén elmaradt az átlagostól. Ugyanakkor a Győr-Kalocsa-Szécsény vonaltól északra eső országrészen az átlagosnál több csapadék hullott.

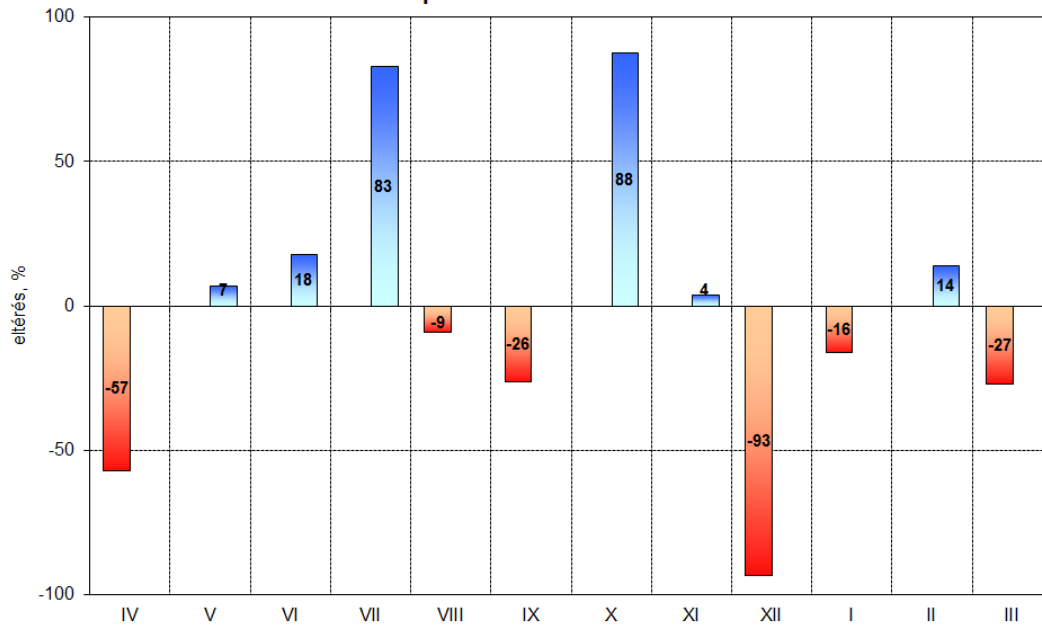
Országos áttekintésben a márciusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (39 mm) Szentgotthárd-Farkasfa, a legnagyobb csapadéktöbblet (24 mm) Penc állomáson fordult elő.

A 2017. március havi csapadékösszeg területi eloszlása

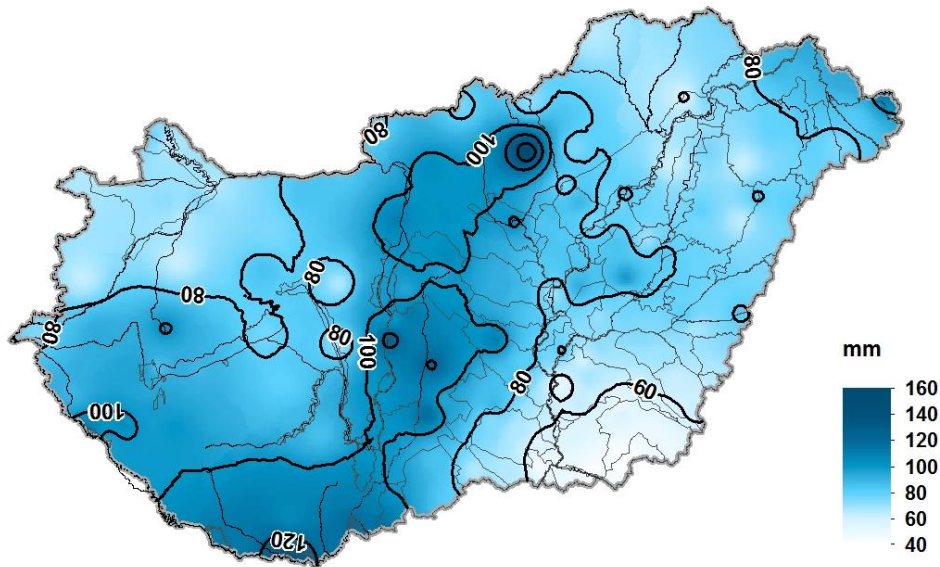

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi átlagtól való relatív eltérését.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2016. április - 2017. március időszakban

A 2017. január - március havi csapadékösszeg területi eloszlása

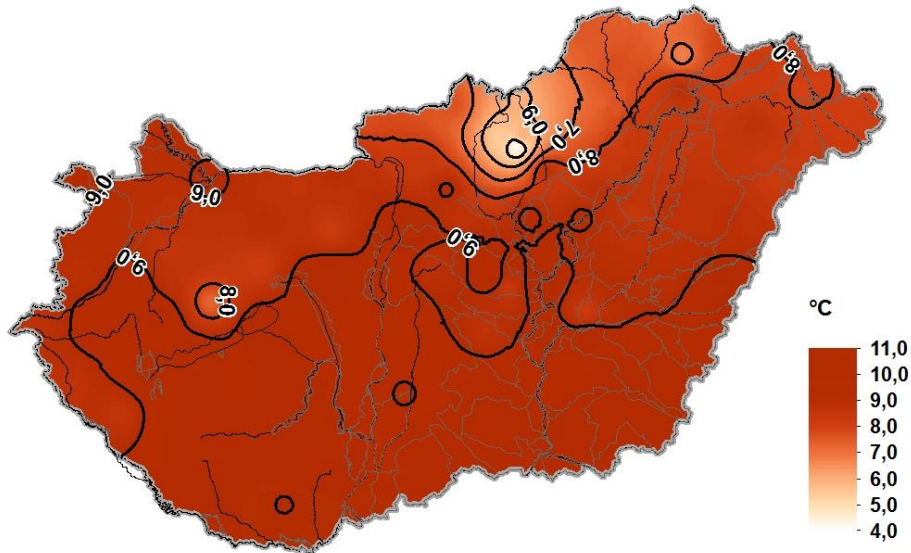
A 2017. január-március időszakban lehullott csapadék mennyisége 45 mm (Csanádpalota) és 151 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 82 mm volt, ami az időszakos átlagnál 9 mm-rel (mintegy 10%-kal) alacsonyabb.

Léghőmérséklet

A március havi középhőmérséklet 4,0°C (Kékestető) és 10,1°C (Pécs-Pogány) között alakult, az országos területi átlagérték 8,7°C volt, ami a sokévi (1971-2000) márciusi átlagnál 3,5°C-kal (!) magasabb volt.

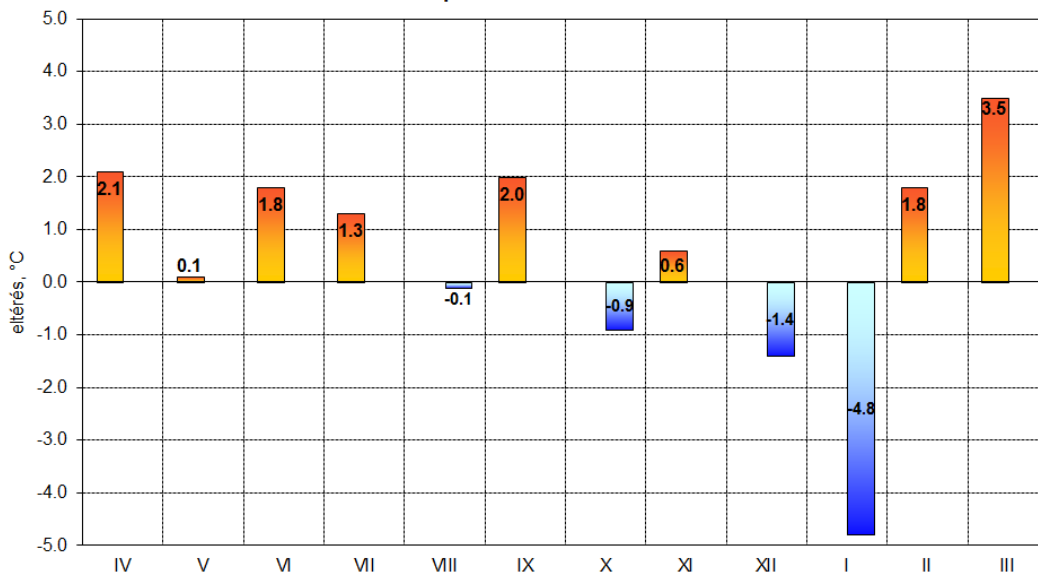
Országos áttekintésben az átlagos márciusi havi középhőmérséklethez képest a legnagyobb pozitív eltérés (4,6°C) Aszód állomáson fordult elő.

A 2017. március havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2016. április - 2017. március időszakban

Talajnedvesség

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma március végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest síkvidékeinken lényegesen alacsonyabb volt. A nedvességtartalmat a Kisalföldön 30-45% közötti, a Dráva menti síkságon és az Alföldön a 25-35% közötti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma márciusban síkvidékeink területén az egy hónappal korábbi állapothoz képest kissé csökkent. A hónap végén általában a 75-85% közötti telítettségi értékek voltak a jellemzők.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma márciusban alig változott. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát március végén a 80-95% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Márciusban Magyarország síkvidékeinek mindegyikén emelkedett a talajvízszint, melynek mértékében számottevő különbségek nem mutatkoztak. A jellemző változás 0-25 cm volt, nagyobb (25-50 cm) emelkedés csak a Felső-Tisza-vidéken (Bodrogköz, Taktaköz) alakult ki. Elnyírtan, az Alföld más térszínein is előfordult hasonló mértékű emelkedés. Kisebb (0-25 cm) csökkenés mutatkozott a Kisalföld déli részén, a Mezőföld nyugati peremén, a Tiszántúlon a Tiszazugban és a Szolnok-Túri-sík délkeleti területén.

Az 1971-2000. közötti időszak március havi átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör a síkvidéki területek igen jelentős részén. A legnagyobb (200-300 cm, illetve azt meghaladó) eltérések a Duna-Tisza köze északnyugati és délkeleti részén, a déli országhatár mellett és a Mátra előterében mutatkoztak. A Nyírség keleti részén, a Tiszaháton, a Szatmári-síkság térszínein 100-150 cm, a Körös-Maros köze északi peremvidékén 50-100 cm különbség-értékek jelentek meg. A dunántúli síkvidékeken jelentős kiterjedésű kisebb süllyedések alakultak ki, melyek maximuma mindenhol kisebb volt 100 cm-nél.

A viszonyítási időszak átlagértékénél magasabban helyezkedett el a talajvíztükör a Hajdúság déli részén, a Berettyó völgyében, a Maros hordalékkúpján, a Tisza völgsíkján több körzetben, a Mezőföld keleti felén, a Dráva-menti síkság peremvidékein, valamint a Kisalföldön az Alsó-Szigetköz területén.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2017. március hónapban az 1971-2000. közötti időszak március havi átlagértékénél 30-35 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

A havi rendszerességgel közreadott VHTE célja, hogy a hazai vízháztartási helyzetről átfogó képet nyújtson és a várható időszakról is tájékoztassa az érdeklődőket. A kiadvány megszokott tartalmát az év folyamán folyamatosan bővítjük az új kutatási eredményeknek köszönhetően, bízva abban, hogy az újdonságok minden felhasználó számára segíti az adott időszak, országos vagy regionális hidrometeorológiai folyamatainak pontosabb megismerését.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) a vízgazdálkodási feladatok operatív támogatása, az aszály és vízhiány jelenségének jobb megismerése érdekében új módszertan bevezetését határozta el. Az elmúlt évtized eseményei rávilágítottak arra, hogy

az értékelés és a beavatkozás gyakorlatát is meg kell változtatni annak érdekében, hogy a megelőzés kerüljön a tevékenységek homlokterébe. Az aszály és a vízhiány által okozott gazdasági károk volumene több 10 milliárdos nagyságrendet ér el egy-egy átlagos évben, így a vízgazdálkodás területén is paradigmaváltás szükséges a hatékony válaszok kidolgozásához.

A célkitűzések elérése érdekében a vízgazdálkodást támogató monitoring rendszer tervezése és kiépítése kezdődött meg 2016 nyarán (16 állomás), amelyek a Meteorológiai Világszervezet (WMO) előírásainak megfelelő eszközökkel kerültek felszerelésre. Az állomások egyik fontos újonsága, hogy hazai szinten először, a vízgazdálkodási, talajtani és mezőgazdasági szempontokat integrálva kerültek megtervezésre és telepítésre. A legfontosabb meteorológiai alapparaméterek mellett a talajnedvességet 6 mélységben (10 cm, 20 cm, 30 cm, 45 cm, 60 cm, 75 cm) detektálják a telepített szenzorok, így lehetőséget biztosítanak a talajban kialakult vízhiány, vagy víztöbblet megállapítására.

Az ország területén jelenleg még nincs aszály, de a március utolsó harmadára jellemző tendenciák, a mélyebb talajszintek vízhiánya és amennyiben az április és a május hónap az átlagosnál szárazabb lesz, a talajnedvesség-tartalékok további csökkenése várható, azaz a vízhiány és az aszályindex növekedése valószínűsíthető. Az elsőfokú aszálykészség elérése azokon a területeken várható, ahol már a március is lényegesen szárazabb (20 mm alatti havi csapadékösszeg) volt a sokévi átlagnál. Ezek előreláthatóan a dél-alföldi területek lesznek.

Belvízi helyzetértékelés

2017 márciusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 170,40 millió m³ volt, ami 17,70 millió m³-rel (mintegy 10%-kal) maradt el az előző havi értéktől. A március havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán 8 VÍZIG működési területén fordult elő – jellemzően februárról áthúzódó és fokozatosan csökkenő területet érintő – belvízelöntés. A belvízelöntések maximális kiterjedése országos összegben 15207 ha volt.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2017 márciusában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 0,98 millió m³-rel (mintegy 1%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2017. március 19-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint az április az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos, a május az átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos, a június az átlagosnál melegebb és szárazabb lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékek között várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
április	9,9 – 12,0 (10,3)	30 – 65 (46)
május	15,3 – 17,0 (15,6)	40 – 75 (61)
június	17,7 – 20,3 (18,6)	45 – 95 (75)

Az OMSZ 2017. április 7-én kiadott középtávú időjárás előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban változékony, tavasz időjárásra lehet számítani. Többször és többfelé várható csapadék, de ennek mennyisége – területi átlagban – előreláthatólag nem haladja meg az 5 mm(nap értékét. Az időszak első napjaiban fokozatos melegedés várható, majd az időszak utolsó harmadában erőteljes lehűlés valószínű.

Vízháztartási előrejelzés

2017. március végén az előző év azonos időszakával összehasonlítva országos viszonylatban szárazabb vízháztartási helyzet volt jellemző.

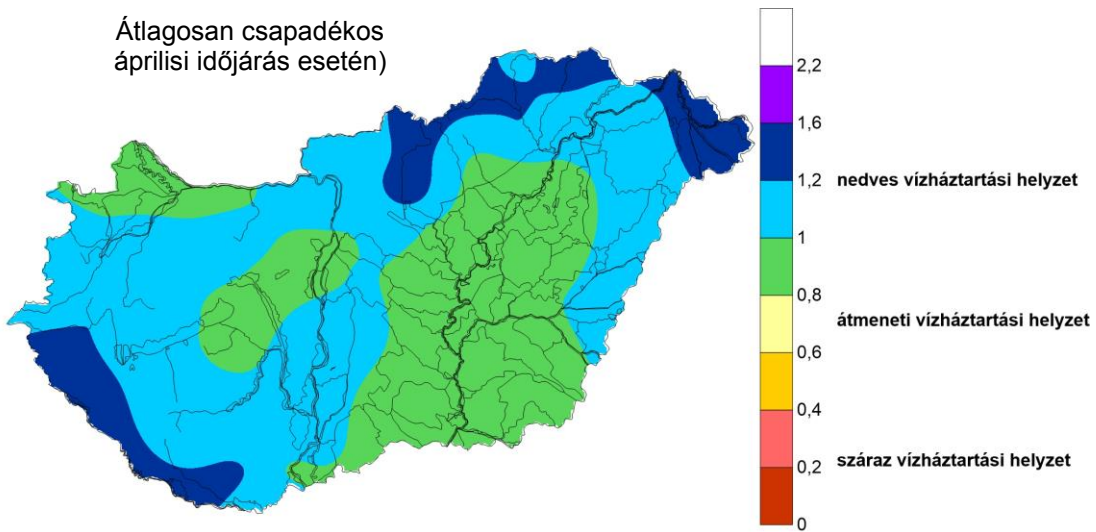
A hosszú távú meteorológiai előrejelzés áprilusra átlagosan csapadékos időjárást valószínűsít, aminek alapján az ország nagy részén átmeneti vízháztartási helyzet várható.

Az alábbi ábrákon időjárás-forgatókönyvenként szemléltetjük az április havi vízháztartási helyzet várható alakulását.

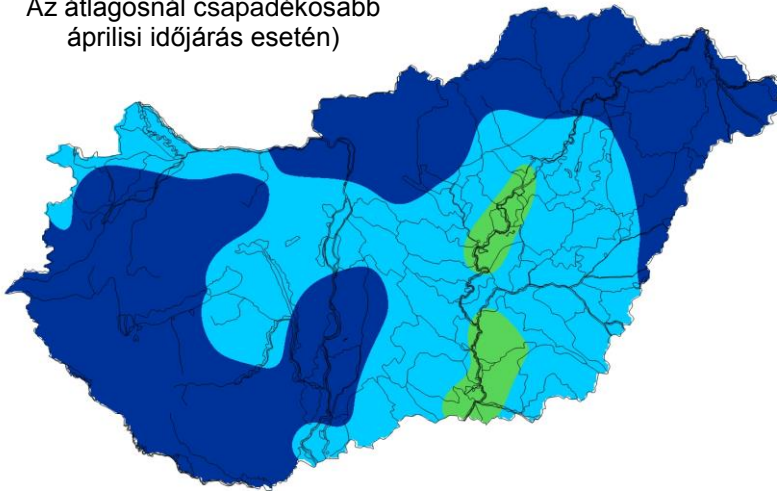

GVM

Átlagosan csapadékos
áprilisi időjárás esetén)

Az átlagosnál csapadékosabb
áprilisi időjárás esetén)

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.